

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXXXV. — Izdan in razposlan 11. dne maja 1918.

Vsebina: Št. 168. Ukaz o ustanovitvi gospodarske zveze industrij umetnega gnojja.

168.

Ukaz trgovskega ministra v porazumu s poljedelskim ministrom z dne 8. maja 1918. l.

o ustanovitvi gospodarske zveze industrij umetnega gnojja.

Na podstavi zakona z dne 24. julija 1917. l. (drž. zak. št. 307) se zaukazuje tako:

§ 1.

Pripadniki zveze.

Vsa podjetja, ki se bavijo s pridobivanjem dušičnatih in fosforovo kislino vsebujočih gnojil, zlasti žveplenokislega amonjaka, apnenega dušika, moke Tomaževe (Talbotove) žlindre, superfosfata, idealfosfata, koščene moke, pripadajo gospodarski zvezi industrij umetnih gnojil s sedežem na Dunaju.

Podjetja, pri katerih so v prvem odstavku navedeni izdelki le del obrata, so gledé tega dela pripadniki zveze.

Obrati in podjetja v tem paragrafu označene vrste, ki se ustanové šele v času, dokler velja ta ukaz, pripadajo zvezi z dnem pričetka obrata.

V dvomnih primerih odloča o pripadnosti k zvezi trgovski minister, zaslišavši zvezno vodstvo, po svobodnem preudarku.

§ 2.

Namen zveze.

Naloge gospodarske zveze so:

- a) voditi natančen pregled o razmerah produkcije in obratnih uredbah zadevnih podjetij, proizvedovati o zalogah, izdelovanju in razpečevanju, ako treba, s sodelovanjem pristojnih trgovinskih in obrtnih zbornic;
- b) sodelovati pri vseh naredbah, ki se nanašajo na preskrbovanje obratov, pripadajočih zvezi, s sirovinami in pomožnimi snovmi, polfabrikati in obratnimi pomočki, ali neposrednje razdeljevati te tvarine, ako ima zveza pravico razpolagati z njimi;
- c) sodelovati ob uravnavi izdelovanja;
- d) sodelovati ob uravnavi razdeljevanja umetnega gnojja v zmislu določil ukaza poljedelskega ministra v porazumu s trgovskim ministrom z dne 20. aprila 1918. l. (drž. zak. št. 153), s katerim se uravnava razdeljevanje umetnih gnojil;
- e) sodelovati ob ustanavljanju cen;

f) sodelovati ob uravnavi vprašanj gospodarske uprave, ki se tičejo v zvezi združenih industrij, zlasti pri vseh naredbah, da se uravna in pospeši izdelovanje ter uvoz in izvoz, pri izdajanju in izvrševanju uvoznih in izvoznih prepovedi, pri naredbah na polju trgovinske politike in socialne skrbi in pri vseh vprašanjih, ki se podajajo ob razoroževanju in prehodu v mirovno gospodarstvo, končno izvrševati na to se nanašajoče odredbe, kolikor izroči to zvezi trgovinski minister.

§ 3.

Pravno svojstvo zveze.

Zveza je juristična oseba. Na zunaj jo zastopa zvezno vodstvo (§ 12). V imenu zveze podpisuje pravnoobvezno predsednik ali eden njegovih namestnikov.

§ 4.

Dolžnosti zveznih pripadnikov.

Zvezni pripadniki morajo pospeševati namene zveze in opuščati vse, kar je pripravno oteževati ali ovirati njih dosego.

Slušati morajo odredbe, ki jih je ukrenilo zvezno vodstvo, in dajati vsa potrebna pojasnila za njih pripravljanje in izvrševanje. Nadalje morajo dati svoje obrate in svoje opravilno poslovanje nadzorovati, kolikor je potrebno, da se dosežejo nameni zveze. To nadzorstvo izvršujejo posebni uradni organi, ki jih postavi trgovinski minister in ki morajo poročati trgovinskemu ministru o tem, kar opazijo. Tudi so dolžni plačevati prispevek k stroškom poslovanja, ki ga določi zvezni zbor.

§ 5.

Zvezne skupine.

Zvezi pripadajoča podjetja se delé v nastopne zvezne skupine:

- a) dušik (žveplenokisli amonjak in apneni dušik),
- b) superfosfat in kostna moka,
- c) moka Tomaževe (Talbotove) žlindre.

§ 6.

Organi zveze.

Organi zveze so:

- a) zvezni zbor;
- b) zvezni odbor;
- c) zvezno vodstvo.

§ 7.

Zvezni zbor.

Zvezni zbor sestoji iz vseh pripadnikov zveze (§ 1). V zvezni zbor pošljejo tisti pripadniki zveze, ki pripadajo več v § 5 oznamenjenim zveznim skupinam, za vsako teh skupin enega zastopnika. Zbere se vsaj enkrat v vsakem polletju. Sklicuje ga pismeno zvezno vodstvo — naznanivši dnevni red — in sicer vsaj osem dni pred dnevom, določenim za zborovanje.

Ako to zahteva vladni komisar ali pismeno vsaj 5 udov zveznega odbora (§ 8) ali zaprosilo, ki ga je podpisalo vsaj 20 pripadnikov zveze, je sklicati zvezni zbor v štirih tednih. Zvezni zbor je sklepčen brez ozira na število navzočih pripadnikov zveze.

Urediti in izvršiti volitve in nadomestne volitve je naloženo zveznemu vodstvu, dotlej da se konstituirajo, začasnemu opravnemu vodstvu, ki ga je postavil trgovinski minister.

V zveznem zboru predseduje predsednik zveznega vodstva ali eden njegovih namestnikov. Prvi (ustanovni) zvezni zbor vodi predsednik začasnega opravnega vodstva ali eden njegovih namestnikov. Zvezni zbor sklepa z navadno večino glasov navzočih pripadnikov zveze.

Zveznemu zboru je pridržano:

1. sklepati o zalaganju in porazdeljevanju stroškov poslovanja zveze;
2. odobriti položeni račun;
3. sprejemati poročilo o delovanju zveznega vodstva;
4. voliti zvezni odbor (§ 8).

Vsak pripadnik zveze ima pravico na zveznem zboru vlagati predloge in staviti vprašanja zveznemu vodstvu.

§ 8.

Zvezni odbor.

Zvezni odbor je sestavljen iz štirinajst udov, ki jih je izvolil zvezni zbor, ter iz nadaljnjih šest udov največ, ki jih je imenoval trgovinski minister izmed zveznih pripadnikov. Izmed udov, ki jih voli zvezni zbor, naj volijo pripadniki zvezne skupine *a*) šest udov (3 žveplenokisli amonjak in 3 apneni dušik), pripadniki zvezne skupine *b*) šest udov (4 superfosfat in 2 kosti podelujoče industrije) in pripadniki zvezne skupine *c*) dva uda (moka Tomaževe [Talbotove] žlindre) izmed pripadnikov dotične skupine.

Za zvezni odbor se voli po skupinah z glasovnico.

Poslovna doba odbornikov znaša dve leti; izstopajoči udje se lahko zopet volijo.

Trgovinski minister more iz javnih ozirov, zaslišavši zvezni odbor, izjaviti, da je ud izgubil svojo službo, ter zaukazati popolno novo volitev odbora. Ako se voli odbor na novo, se morajo tudi udje v zmislu prvega odstavka tega paragrafa imenovati na novo. Dotlej, da se izvrše nove volitve in nova imenovanja, poslušajo dose-danji udje odbora. Ako izstopi voljen ud, preden poteče poslovna doba, more zvezni odbor v štirih tednih s pritrditvijo trgovinskega ministrstva so-izbrati na njegovo mesto v zvezni odbor do prihodnjega zveznega zbora pripadnika tiste zvezne skupine, ki je volila uda, ki je izstopil.

Vsi udje zveznega odbora opravljajo svoje posle kakor častno službo.

§ 9.

Oblasti zveznega odbora.

Zvezno vodstvo (§ 12) mora zaslišati zvezni odbor pred vsemi odločbami in odredbami načelne vrste. Njegovi sklepi so obvezni za zvezno vodstvo.

Zveznemu odboru je zlasti naloženo:

- a*) ustanavljati načela za ravnanje s stvarmi, oznamenjenimi v § 2;
- b*) nadzorovati upravo blagajnice;

c) ustanavljati določne učine, za katere more zvezno vodstvo ali razsodišče (§ 18 in 19) nalagati kazni zaradi nereda, ter določati izmero teh kazni; pri tem se pa pri učinih, ki se preodkazujejo zveznemu vodstvu, da jih kaznuje, ne sme seči čez kazenski postavek 2000 K, v drugih primerih pa ne čez postavek 20.000 K za posamezni primer;

d) postavljati podobore, da se poprej posvetujejo o določenih vprašanjih in jih izvršujejo;

e) privzemati pridane svetovalce.

§ 10.

Opravljeni red zveznega odbora.

Zvezni odbor se zbira najmanj vsaka dva mesca. Ako to zahteva vladni komisar (§ 16), ali na pismen predlog najmanj treh udov zveznega odbora je sklicati sejo v 14 dneh. Udje zveznega odbora ter vladni komisariji se morejo vabiti na seje pismeno ali brzojavno.

Zvezni odbor je sklepčen, ako so navzoči vsaj trije udje zveznega vodstva in vsaj trije udje, ki ne pripadajo zveznemu vodstvu. Sklepa z navadno večino glasov. Predseduje predsednik zveznega vodstva ali eden njegovih namestnikov (§ 12). Predsednik ne glasuje. Ako so glasovi enako razdeljeni, odloči predsednik. Vladni komisariji ne glasujejo.

Udje zveznega odbora imajo vsakčas pravico staviti zveznemu vodstvu predloge, o katerih mora vodstvo sklepati najkasneje v prihodnji seji.

S sklepom večine glasov navzočih se more odrediti, da morajo posamezni posvetovalni predmeti in nanje nanašajoči se posledki glasovanja ostati tajni.

§ 11.

Področje zveznih skupin.

Zvezne skupine so posvetovalni organi zveznega odbora in zveznega vodstva v vprašanjih, ki se vsakočasno tičejo dotičnih industrijskih strok. Natančnejša določila o njihovi sestavi in poslovanju zveznih skupin ukrene trgovinski minister, zaslišavši zvezno vodstvo.

§ 12.

Zvezno vodstvo.

Zvezno vodstvo je sestavljeno iz predsednika, dveh predsednikovih namestnikov ter iz šest udov, ki jih imenuje trgovinski minister izmed zveznega odbora.

Udje zveznega vodstva opravljajo svoje posle kakor častno službo.

Zvezno vodstvo zastopa zvezo na zunaj, zlasti pri pogajanjih z organizacijami drugih industrij v strokovnih stvareh. Vodstvo odloča v vseh pršanjih, v katerih ni izrečno določeno, da sklepa o njih zvezni zbor ali zvezni odbor. Zveznemu zboru ter zveznemu odboru mora poročati o svojem delovanju.

Zvezno vodstvo je dolžno dajati račun o upravi denarja in mora vsako leto predložiti računski sklep zveznemu zboru, da ga popreskusi.

Zvezno vodstvo postavlja na predlog predsednika, oziroma njegov namestnikov potrebne uradnike in pomožne moči, ki se plačujejo iz novcev zveze. Za namestitev oseb na vodilnem mestu je treba potrditve trgovinskega ministra.

Predsednik, ako je zadržan, eden njegovih namestnikov, sklicuje zvezni zbor ter seje zveznega odbora in zveznega vodstva in predseduje v njih.

Predsednik, ako je zadržan, njegova namestnika, vodijo tekoča opravila in nadzorujejo notranji službeni obrat. Njemu so podrejeni uradniki in pomožne moči zveze.

§ 13.

Opravljeni red zveznega vodstva.

Zvezno vodstvo se po potrebi zbira na seje na Dunaju. Udje zveznega vodstva ter vladni komisarji (§ 16) se morejo vabiti na seje pismeno ali brzojavno.

Zvezno vodstvo je sklicati na sejo v osmih dneh, ako to pismeno zahteva eden izmed vladnih komisarjev ali najmanj dva uda zveznega vodstva v navedbo razpravnih predmetov.

Zvezno vodstvo je sklepčno, ako so povabljeni vsi udje in vladni komisarji in ako so navzoči vsaj štirje udje. Sklepa z navadno večino glasov.

Ako so glasovi enako razdeljeni, velja za sklep tisto mnenje, kateremu je pristopil predsednik. Vladni komisarji ne glasujejo.

§ 14.

Posebne dolžnosti funkcionarjev in nameščencev zveze.

Vsi udje zveznega vodstva in zveznega odbora ter vsi nameščenci zveze si morajo pri svojem poslovanju prizadevati z najpopolnejšo nepristranostjo in največjo vestnostjo.

Vsi funkcionarji in nameščenci zveze so dolžni molčati o vseh stvareh, za katere zvedo v tej lastnosti in katerih izkoriščanje ali sporočanje na zunaj greši zoper namene gospodarske zveze ali se tiče opravičnih razmer pripadnikov zveze, in morajo to pismeno obljubiti.

Pri vodstvu opravil je dolžnost zveznega vodstva s primernimi uredbami skrbeti za to, da se zabrani zlorabljanje ali sporočanje navedb o opravičnih razmerah, ki dohajajo zveznemu odboru. Pozivu, naj raznarijo navedbe, ki so jih pripadniki zveze podali pisarnici zveznega odbora, morajo ustreči uradniki in pomožne moči le tedaj, ako jih na to pozove predsednik, oziroma njegova namestnika ali vladni komisarji ali ako je zvezni odbor storil na to mereč sklep.

§ 15.

Stroški poslovanja.

Za zalaganje stroškov poslovanja zveze morajo pripadniki zveze plačevati prispevke, ki jih določi zvezni zbor in ki se morejo izterjati po politični izvršbi.

§ 16.

Državno nadzorstvo.

Zveza je pod državnim nadzorstvom, ki ga izvršujejo vladni komisarji, ki jih je imenoval trgovinski minister v porazumu s poljedelskim ministrom.

Vladne komisarje je vabiti na vse razprave in seje zveznih organov in pravico imajo vsakčas povzeti besedo in staviti predloge, o katerih se mora sklepati.

Nadalje imajo pravico odložiti izvršitev sklepov in odredb zveznih organov za toliko časa, da odloči trgovinski minister.

Vladni komisarji imajo pravico vpogledovati v vse knjige, zapiske in opravilne spise organov gospodarske zveze in zahtevati vsa pojasnila, ki se jim zdé potrebna.

§ 17.

Državno odobrenje.

Odobrenja trgovinskega ministra potrebujejo vse odločbe, sklepi in odredbe zveznega zbora, zveznega odbora ali zveznega vodstva, ki se tičejo:

- a) odkazovanja sirovin in pomožnih snovi, polfabrikatov in obratil posameznim podjetjem (§ 2, b);
- b) višine zveznih prispevkov, ki jih morajo plačevati pripadniki zveze po § 15;
- c) ustanovitve tistih določnih učinkov, za katere lahko nalaga zvezno vodstvo ali razsodišče kazni zaradi nereda, in določitve višine teh kazni (§§ 18 in 19).

§ 18.

Kazni zaradi nereda.

Zvezno vodstvo more zaradi dejanj ali opustitev pripadnikov zveze, ki nasprotujejo tistim predpisom in odredbam, ki jih je izdalo zvezno vodstvo po tem ukazu, da se dosežejo nameni zveze, nalagati kazni zaradi nereda, ako je učin na podstavi sklepa zveznega odbora (§ 9 c), ki ga je odobril trgovinski minister, postavljen pod kazen zaradi nereda.

Ako je zvezno vodstvo naložilo kazen zaradi nereda, se more razsodišče (§ 19) prositi za odločbo, ne da bi priziv imel odloživo moč.

Kazenski zneski se izterjavajo na prošnjo zveznega vodstva s politično izvršbo in dohajajo občekoristnemu namenu, ki ga določi trgovinski minister na predlog zveznega vodstva.

§ 19.

Razsodišče.

Za odločbo v vseh sporih med pripadniki zveze v stvareh zveze, nadalje v tistih primerih, v katerih smatrajo pripadniki zveze, da so prikrajšani v svojih pravicah z odločbo ali odredbo, ki jo je ukrenilo zvezno vodstvo ali zvezni odbor, se ustanavlja zvezno razsodišče.

Odločbe in odredbe zveznega odbora, oziroma zveznega vodstva, ki jih je odobril trgovinski minister (§§ 17 in 18), se ne morejo izpodbijati na razsodišču.

Dejanja in opustitve, ki merijo zoper odredbe ali predpise, ki jih je izdalo zvezno vodstvo po tem ukazu, mora zvezno vodstvo, ako nima samo po § 18 pravice naložiti kazen zaradi nereda, naznaniti razsodišču, ki naj razsodi, ali je naložiti kazen zaradi nereda.

Razsodišče odloča nadalje o prizivih, ki jih pripadniki zveze vlagajo zoper kazni zaradi nereda, ki jih je naložilo zvezno vodstvo.

Ako je za določene učine izmera kazni ustanovljena s sklepom zveznega odbora, ki ga je odobril trgovinski minister (§§ 9 c in 17 c), je razsodišče vezaño nanjo, kadar odmerja kazen. V vseh drugih primerih je izmera kazni prepuščena svobodnemu preudarku razsodišča; toda kazen zaradi nereda v vsakem posameznem primeru ne more presegati zneska 20.000 K.

Razsodišče je sestavljeno iz sodniškega funkcijonarja, ki ga postavi trgovinski minister v porazumu s pravosodnim ministrom, za predsednika in iz štirih udov ali njihovih nadomestnikov, ki jih imenuje trgovinski minister. Udje in nadomestniki opravljajo svoje posle kakor častno službo. Pripadati ne smejo niti zveznemu vodstvu niti zveznemu odboru.

Vse odločbe razsodišča so končnoveljavne. Postopanje pred razsodiščem se ravna po določilih četrtega oddelka VI. dela civilnega pravnega reda, kolikor se iz predpisov tega ukaza ne pokaže kaj drugega.

Predsednik razsodišča more, uporablja za postopanje na rednih sodiščih veljajoče predpise, povabiti priče in izvedence in te osebe ter stranke zaslišati pod prisego.

Kazenski zneski se izterjavajo na prošnjo zveznega vodstva s politično izvršbo in dohajajo občekoristnemu namenu, ki ga določi trgovinski minister na predlog zveznega vodstva.

§ 20.

Kazni po političnih oblastvih.

Prestopke tega ukaza kaznujejo, ako dejanje ne spada pod strožjo kazen, politična oblastva prve stopnje z denarnimi kaznimi do 20.000 K ali z zapornimi kaznimi do šest mesecev. Te kazni se morejo nalagati tudi druga poleg druge.

§ 21.

Razpust zveze.

Zveza se razpusti, zaslišavši zvezni odbor, z odredbo trgovinskega ministra, ki odloči tudi o porabi morebitnega upravnega prebitka.

§ 22.

Začetek veljavnosti.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Wieser s. r.